

Özkaya, E. (2018). Kitap İnceleme – Köroğlu / Yaz: Turan, M. *Uluslararası Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:1, Sayı:2, 246-248.

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Recieved: 12.06.2018

Kabul / Accepted: 16.07.2018

Kitap İnceleme/Book Review

KÖROĞLU / Yaz: TURAN, METİN

Esra ÖZKAYA*

T.C. Bolu Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 3. Baskı, Bolu 2018, 207 s., ISBN: 978-605-4616-59-6.

Köroğlu anlatıları Türk dünyasında çok geniş bir coğrafyaya yayılmış ve bu durum anlatıların farklı varyantlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Türkiye’de Pertev Naili Boratav’la başlayan Köroğlu anlatılarına dair bilimsel çalışmaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Köroğlu araştırmaları sadece Türkiye ile de sınırlı değildir.

Metin Turan’ın hazırladığı ve ilk baskısı 2013 yılında, 2. baskısı 2017 ve 3. baskısı da 2018 yılında yapılan “Köroğlu” isimli kitap, konuyla ilgili önemli yayınlardan biridir. Kitap, 2018 yılında 3. kez yayımlanmış; ayrıca ilk baskı esas alınarak Sırçaya da çevrilmiştir. Kitabı hazırlayan Metin Turan, 1966 yılında Kars’ın Kağızman ilçesinde doğmuştur. 1994 yılından beri yayımlanmakta olan halkbilimi, antropoloji, sosyoloji, tarih, müzik ve edebiyat içerikli *Folklor/Edebiyat* dergisinin yayın koordinatörlüğünü yürütmektedir.

Metin Turan araştırmacı-yazar kimliğiyle halkbilimi alanına değerli katkılarda bulunmuştur. Türkiye’de ve Türkiye dışında düzenlenen pek çok bilimsel toplantıya katılmış ve halkbilimiyle ilgili bildiriler sunmuştur.

Metin Turan’ın hazırladığı Köroğlu adlı çalışma şu başlıklardan oluşmaktadır: I. Köroğlu’nun Tarihsel Kişiliği, II. Köroğlu Devrinde Bolu’nun Siyasi Atmosferi, III. Bolu Beyi ve Köroğlu, IV. Köroğlu Hikâyelerinden Bir Örnek “Silistreli Hasan Bey Kolu”, V. Köroğlu Şiirleri,

* Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ozkayae@cu.edu.tr

VI. Sözlük, VII. Kaynakça.

“Köroğlu’nun Tarihsel Kişiliği” başlığı altında Köroğlu ile ilgili tarihi bilgiler aktarılmaktadır. Bu nedenle Köroğlu’nun tarihi kimliğini ön plana çıkaran kaynaklardan yola çıkılmıştır. Destan kahramanı Köroğlu ile şair Köroğlu’nun farklı kişiler olup olmadığına dair bilgilere yer verilmiş ve böylece okuyucuları bu konuyla ilgili bilgilere yöneltmek amaçlamıştır. Bu düşünceden hareketle Köroğlu’nun şair kişiliğini ortaya koymayı hedefleyen çalışmalardan örnekler sunulmuştur.

“Köroğlu Devrinde Bolu’nun Siyasi Durumu” başlıklı bölümde, böyle bir destan yaratmayı gerekli kılan ve Köroğlu’na duyulan ihtiyacı ortaya çıkaran ekonomik, sosyal ve siyasi şartlar üzerinde durulmuştur. Köroğlu’nun var olduğu dönemde Bolu Osmanlı Devleti’nin önemli şehirlerinden biridir ve pek çok açıdan stratejik öneme sahiptir. Köroğlu’nun Bolu sınırlarını aşarak bütün Türk dünyasında bilinir hale getiren yönlerinin zulme karşı koyması ve fakirlere, zor durumda olanlara yardım elini uzatması olduğuna dikkat çekilmiştir.

“Bolu Beyi ve Köroğlu” başlığında; Köroğlu’nun ortaya çıkmasına neden olan olayların, babasının gözlerinin kör edilmesi ve babasının intikamını almak istemesi olduğu izah edilmiştir. Bu destan kahramanının yaşamış, tarihi bir şahsiyet olduğuna dair bilgi verilmiştir. Köroğlu’nun yaşadığı dönemdeki Osmanlı padişahı, sadrazamları ve Bolu beyi hakkında çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Bu başlığın sonunda Köroğlu hikâyesinin bitişinin ilginçliğine değinilmiştir. Köroğlu’nun sırrolup kırklara karışmasının ardından elde kılıç kalkanla yapılan yiğitliklerin de son bulduğu anlatılmıştır.

“Köroğlu Kol Destanlarından / Hikâyelerinden Bir Örnek: Silistrelî Hasan Paşa ve Köroğlu” kitabın dördüncü başlığını oluşturmaktadır. Bu başlıkta Köroğlu kollarından biri olan “Silistrelî Hasan Paşa ve Köroğlu” yer almaktadır. Söz konusu metin Ümit Kaftancıoğlu’nun 1974’te yayımlanan “Köroğlu Kolları” aldı kitabından aktarılmıştır.

“Köroğlu Şiirleri” başlıklı bölümde bulunan şiirler, Metin Turan’ın belirttiği gibi, Köroğlu hikâyelerinde yer alan şiirlerdir. Şiirler dörtlüklerin son dizesine göre, şiirin son harfi dikkate alınarak düzenlenmiştir. Şiirlerin bazılarında anlatılan hikâyeden hareketle yazar bazı notlara yer vermiştir.

Kitabın sonunda bir de sözlük bulunmaktadır. Sözlük, kitabı okuyanların şiirleri daha iyi anlayabilmeleri amacıyla hazırlanmış ve alfabetik olarak düzenlenmiştir. Sözlükten sonra da başvuru kaynakların sıralandığı “Kaynakça” listesiyle kitap tamamlanmıştır.

Türkiye’de Köroğlu anlatılarıyla ilgili pek çok bilimsel araştırma yapılmıştır. Söz konusu yayınlardan bazıları şunlardır: Pertev Naili Boratav, “Köroğlu Destanı” (1931); Ziyaeddin Fındıkoğlu “Köroğlu’na Ait Notlara İlave” (1936); Pertev Naili Boratav “Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği” (1946); Ferruh Arsunar “Köroğlu” (1963); Mehmet Kaplan, Mehmet Akalın ve Muhan Bali’nin Behçet Mahir’den derlediği “Köroğlu Destanı” (1973) ; Hüseyin Bayaz “Köroğlu Antep Rivayeti” (1981); Metin Ekici “Türk Dünyasında Köroğlu (İlk Kol) İnceleme ve Metinler” (2004); Hatice İnel “Köroğlu’nun Bolu Beyi Kolu Üzerine Bir İnceleme” (2010). Ayrıca Öğr. Gör. Dr. Mustafa Aça’nın hazırladığı “Köroğlu Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi” başlıklı çalışmada Köroğlu ile ilgili kitaplar, sempozyum bildiri kitapları, ansiklopedi maddeleri, makaleler ve akademik tezlere yer verilmiştir (<http://www.mustafaaca.com>, Erişim Tarihi: 02/07/2018).

Metin Turan’ın hazırladığı kitap, Köroğlu ile ilgili son çalışmalarından biri olması ve geçmişten bugüne kadar yapılanların izinin sürülebilmesi açısından önemlidir. Halkbilimi araştırmacılarının ve Köroğlu ile ilgilenenlerin yararlanabileceği değerli bir kitaptır. Yazar, öncelikle okurun Köroğlu konusunda yapılan akademik çalışmalar ve toplantılar hakkında bilgi sahibi olmasını amaçlamıştır. Bolu’nun siyasi durumuna dair açıklamalar Köroğlu’nun tarihsel kişiliğinin daha iyi anlaşılabilmesine katkıda bulunmaktadır. Şair Köroğlu ile destan kahramanı Köroğlu’nun aynı kişiler olup olmadığını sorgulama imkânı veren bilgilerin anlaşılabilmesi bakımından kitapta anlatılanlar yararlı görünmektedir. Ümit Kaftancıoğlu’ndan aktarılan metin, Köroğlu kol destanlarını öğrenmek isteyen araştırmacılar için iyi bir örnektir. Köroğlu anlatmalarında yer alan şiirlerin verilmesi ve okurların bu şiirleri daha kolay anlamaları için sözlük hazırlanması, kitabı değerli hâle getiren diğer bir özellik olarak dikkati çekmektedir.